

Hoofdstuk 1

Tien verkiezingsposters

Het aanplakbiljet of verkiezingsaffiche. Is het wel nodig om zo'n poster te laten maken en op de borden te plakken? Wat is het effect ervan? Omdat iedere partij eraan meedoet, kun je niet achterblijven. Zo simpel is de realiteit.

Maar wat zet je erop? Een fietser of automobilist zou in het voorbijgaan iets van de politieke boodschap moeten kunnen opsnuiven. Of de persoon van de lijsttrekker zien. In elk geval gaat de partijnaam, vaak afgekort tot SGP, op de poster. In vroeger jaren nog keurig met punten ertussen: S.G.P. Het is immers een afkorting. Maar vanaf de tijd dat de SGP een logo voert, wordt daar geen punt meer van gemaakt.

De postergalerij op de volgende tien bladzijden laat een aantal kunstwerkjes zien als selectie uit een breed aanbod. SGP-affiches van voor 1940 liggen niet in ons archief. De oudste overgeleverde verkiezingsposter hangt op de burelen van de Tweede Kamerfractie en stamt uit het tijdperk Zandt. Een rechttoe rechtaan poster, sprekend qua eenvoud. De huiskleur oranje zet de toon en het grote lijstnummer 7 springt in het oog. Tot aan 1956 was zo'n groot cijfer noodzaak, omdat destijds op de stembiljetten alleen het lijstnummer stond vermeld. Met die erfenis zitten de affiche-ontwerpers tot op heden in hun maag.

Vaak staat op de poster de boodschap van de partij samengebond in een leus

of motto. Hoe korter hoe beter, want dan kan 'ie groots op de poster. Maar die wens van 'mottologen' heeft de SGP nogal eens naast zich neergelegd, getuige de bloemrijke taal vol woordspelingen. Rijmpjes zijn ook geliefd, zoals: *'n Beginselvast streven, stem lijst zeven. En: Geen wikken of wegen, stem principieel negen.* In later jaren wordt de leus compacter: *In trouw recht doen, Vast en Zeker, Tot Uw dienst en Stem voor het leven.*

Tegen de eeuwwisseling opperde Servaas Stoop als slagzin voor de verkiezingscampagne in 1998 de frase uit Psalm 93 vers 4 in de staatsberijming: *Eeuw uit, eeuw in!* Dat vond het partijbestuur wat te gewaagd. Het werd *Woord houden.* De Zuid-Hollandse SGP koos in 1999 voor *Op goede grond.* In Barneveld voerde de SGP in 2010 lijstnummer 1 en voerde campagne met de leus: *Voor ieder Eén.* Een geniale uitdrukking van gelovig en democratisch besef. De SGP is gewoon een fractie beter.

N.B. Mocht een lezer een SGP-verkiezingsposter op een rommelzolder aantreffen, neem dan contact op met de auteurs of het Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen te Groningen. Voor ander SGP-archiefmateriaal geldt dat dit het beste in een gemeentelijk of regionaal archivariaat kan worden ondergebracht.

1. Tweede Kamerverkiezingen 1963

Al laat de uitlijning van deze compositie wat te wensen over, dit SGP-affiche zal op het verkiezingsbord te midden van de posters van andere partijen onmiddellijk zijn opgevallen door de oranje diagonaal en dito bol met daarin het forse lijstnummer 7.

2. Tweede Kamerverkiezingen 1972

In de roerige jaren zeventig lijkt de SGP op zoek te zijn naar een andere vormgeving en alternatief kleurgebruik. Vriendelijk ogend zachtgroen. Heeft het partijbestuur soms voorin- zage gehad in het rapport van de Club van Rome? Was de SGP de tijd voor- uit met haar zorg voor het behoud van de schepping Gods? De speelse stijl qua letters is op affiches uit later tijd niet meer aan te treffen. En het rijm zal wel van Abma zijn.

Hoofdstuk 2

Tien verbluffende verkiezingsuitslagen

De SGP: een bakken van electorale rust? Altijd goed voor twee of drie Kamerzetels? Die waarneming klopt. Zoals het ook klopt dat de aanhang van de partij zich een eeuw lang concentreerde in ongeveer dezelfde gebieden, de zogeheten Biblebelt (zie kaartje). Toch zijn er in honderd jaar partijgeschiedenis ook opvallende pieken, verrassingen en teleurstellingen. Tien voorbeelden van vermeldenswaardige en soms verbluffende verkiezingsresultaten.

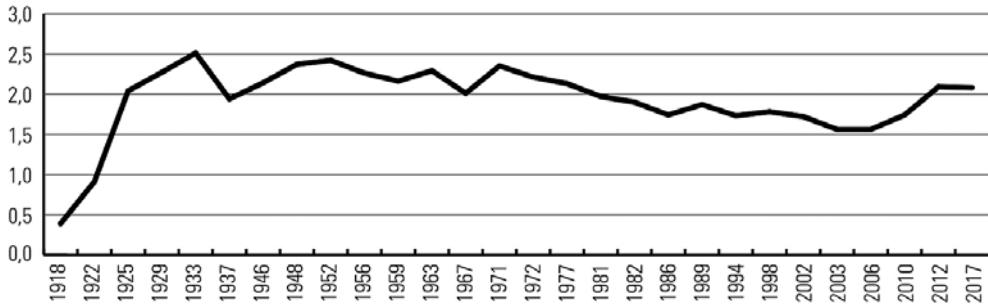
Staatkundig Gereformeerde Partij stem aandeel, 2017

De Bijbelgordel of Protestantenband door het land. De SGP behaalde bij de Tweede Kamerverkiezingen in 2017 2,1% van het aantal stemmen. Per gemeente loopt dat uiteraard uiteen. In de gemeente Urk behaalde de SGP het hoogste percentage (56,1) en in het Brabantse Goirle het laagst (0,0). In gemeenten buiten de zgn. Bijbelgordel komt de SGP vrijwel nergens boven de 1% van de stemmen uit. Een vergelijkbaar kaartje uit 1933 laat nauwelijks verschillen zien, behalve voor bijvoorbeeld Rotterdam en Bunschoten.

1. 't Hoogste percentage ooit (1933)

Historisch verloop aandeel SGP bij Tweede Kamerverkiezingen (1922-2017)

Het was een duister jaar, anno Domini 1933. In Duitsland kwam Hitler aan de macht. Donkere wolken zouden zich daarna boven Europa gaan samenpakken. Maar voor de SGP hadden de Kamerverkiezingen van dat jaar toch iets verheugends. Maar liefst 2,51 procent van de stemmen sleepten de staatkundig-gereformeerden binnen; een resultaat dat ze in de rest van hun 100-jarig bestaan nooit meer zouden evenaren. Tot een

extra Kamerzetel leidde dit succes overigens niet. Vier jaar eerder was ir. Van Dis het duo Kersten-Zandt al komen versterken. En dat bleef zo. Althans, tot 1937. In dat jaar verloor de SGP haar derde zetel weer. Om hem pas twee decennia later, in 1956, terug te overen. Toch was dat, strikt genomen, niet meer 'dezelfde' derde zetel als voorheen. De Kamer was immers in dat jaar uitgebreid van honderd naar honderdvijftig Kamerzetels.

2. Katwijk volgt ds. Tukker (1962)

Kiezers laten zich vaak meer door personen dan door programma's leiden. Toch? Behalve dan bij de SGP. Die partij scoort landelijk altijd twee of drie zetels; of ds. Abma nu aan het roer staat of Van der Vlies of Van der Staaij. Mmm, toch niet helemaal. Soms is de inzet van personen wel degelijk van grote betekenis voor de score van de partij. Zoals bij de gemeenteraadsverkiezingen in Katwijk in 1962. Reeds in december 1961 had de Katwijkse kiesvereniging hiervoor een kandidatenlijst vastgesteld, echter zonder iemand van hervormde huize 'bovenin'. Op dringend verzoek van ds. W. L. Tukker – hij was eerder dat jaar SGP-hoofdbestuur lid geworden – schreef het bestuur een nieuwe ledenvergadering uit. De leden luisterden met instemming naar de woorden van de dominee en wijzigden de kandidatenlijst zeer grondig. Koos van Dijk werd de nieuwe lijsttrekker. Tijdens de verkiezingscampagne werden pamfletten van de SGP met een op-

roep van ds. Tukker huis-aan-huis bezorgd. Met als resultaat dat de gemeenteraadsfractie van de SGP in het vissersdorp in één keer uitgroeide van één naar vier zetels. Een ongekende groeistuijp.

3. Foutje, bedankt! (1983)

Een verkiezing waarbij gemakkelijk iets misgaat, is die voor de Eerste Kamer. Die wordt zoals bekend gekozen door Statenleden. Als elk Statenlid op zijn eigen partij stemt, is de uitslag voorspelbaar. Soms doen zij dat echter expres níét, omdat zij van tevoren kunnen ‘berekenen’ dat zij een bevriende partij aan een extra senator kunnen helpen zonder hun eigen partij te schaden. Zo bracht het Zuid-Hollandse SGP-Statelid Stoop in 2011 een stem uit op het CDA, om op die manier het door PVV en SGP gedoogde kabinet-Rutte I een wat zekerder basis in de Eerste Kamer te verschaffen. Statenleden stemmen ook regelmatig per ongeluk op een verkeerde partij. Dat overkwam in 1983 een Noord-Brabants CDA-Statelid. Zijn eigen partij miste daardoor een Eerste Kamerzetel – maar scoorde er desondanks nog 26! – ; de SGP won er één bij, zodat naast ds. H.G. Abma ook H.G. Barendregt in de Senaat kon aanschuiven. Foutje, bedankt!

